FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 35065
Nom: Dret penal de menors
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Periode
1302 - Grau en Criminologia	Facultat de Dret	3	Segon quadrimestre
1923 - Doble Grau en Dret i Criminologia	Facultat de Dret	3	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1302 - Grau en Criminologia	Dret Penal	OBLIGATÒRIA
1923 - Doble Grau en Dret i Criminologia	Assignatures obligatòries de tercer curs	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

COLAS TUREGANO M ASUNCION

RESUM

L'assignatura Dret Penal del menor és una assignatura obligatòria de caràcter semestral del Grau en Criminologia. En el Pla d'Estudis en vigor, Pla 2010, consta d'un total de 6 crèdits ECTS. Amb el seu estudi es pretén que l'alumne aconsegueixi les competències específiques en l'estatut jurídic aplicable als menors d'edat. Especialment s'aborda l'anàlisi de la Llei Orgànica reguladora de la responsavilitat penal dels menors (L.O. 5/2000) i la la Llei Orgànica de Protecció Jurídica del Menor (L. O. 1/1996). L'estudi i comprensió d'aquest cos legislatiu, així com l'aproximació a la seva aplicació pràctica, són fonamentals per al Graduat en Criminologia.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hi ha

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1302 - Grau en Criminologia

Saber atendre les necessitats de la víctima, amb una referència especial a les víctimes de violència de gènere o als menors.

Ser capaç d'analitzar el delicte, el delinqüent i la víctima i dissenyar estratègies de prevenció i d'intervenció, des del respecte als drets humans, la igualtat entre homes i dones, la pau, la sostenibilitat, l'accessibilitat universal i el disseny per a tothom i els valors democràtics.

Ser capaços d'elaborar informes per avaluar les situacions de risc dels menors, mesures aplicables als infractors i mesures de protecció als que estiguen en situació d'abandó.

Tenir una consciència crítica enfront de la realitat social i els problemes socials respectant els principis d'igualtat, drets humans, pau, accessibilitat universal, solidaritat i protecció mediambiental, tot això des d'una perspectiva de gènere.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

Aproximació criminològica i polític criminal. Concepte i naturalesa del dret penal de menors

Garanties constitucionals. Principis específics del Dret penal de menors

Antecedents legislatius de la normativa en matèria de delinqüència juvenil. Sistemes de justícia juvenil

Normativa pròpia dels organismes internacionals. Examen del dret comparat.

Règim jurídic penal dels menors en funció de la seva edat: menors de catorze anys, període de catorze a divuit anys, majors de divuit anys.
Posicions doctrinals i jurisprudencials sobre el còmput de l'edat

1. FONAMENTS DEL DRET PENAL DE MENORS

Aproximació criminològica i polític criminal. Concepte i naturalesa del dret penal de menors

2. PRINCIPIS CONSTITUCIONALS DEL DRET PENAL DE MENORS

Garanties constitucionals. Principis específics del Dret penal de menors

3. ANTECEDENTS HISTÒRICS I LEGISLACIÓ VIGENT

Antecedents legislatius de la normativa en matèria de delinqüència juvenil. Sistemes de justícia juvenil

4. DRET INTERNACIONAL I COMPARAT

Normativa pròpia dels organismes internacionals. Examen del dret comparat.

5. CONCEPTE DE MENOR I DE JOVE. CÒMPUT DE L'EDAT

Règim jurídic penal dels menors en funció de la seva edat: menors de catorze anys, període de catorze a divuit anys, majors de divuit anys.

Aspectes institucionals del dret penal de menors. Institucions implicades en el procés i aplicació de mesures als menors infractors.

Anàlisi de les particularitats de la teoria jurídica del delicte per raó de la menor edat. Injust i culpabilitat.

Anàlisi de les particularitats de la teoria jurídica del delicte per raó de la menor edat. Formes d'aparició i circumstàncies

Mesures educatives i altres conseqüències jurídiques derivades de la comissió de delicte per menor d'edat

Regimen jurídic i problemàtica de l'execució de les mesures educatives. anàlisis particularizado de l'execució de la mesura privativa de llibertat

6. INSTITUCIONS

Aspectes institucionals del dret penal de menors. Institucions implicades en el procés i aplicació de mesures als menors infractors.

7. TEORIA JURÍDICA DEL DELICTE (I)

Anàlisi de les particularitats de la teoria jurídica del delicte per raó de la menor edat. Injust i culpabilitat.

8. TEORIA JURÍDICA DEL DELICTE (II)

Anàlisi de les particularitats de la teoria jurídica del delicte per raó de la menor edat. Formes d'aparició i circumstàncies

9. CONSEQÜÈNCIES (I)

Mesures educatives i altres conseqüències jurídiques derivades de la comissió de delicte per menor d'edat

10. CONSEQÜÈNCIES II

Regimen jurídic i problemàtica de l'execució de les mesures educatives. anàlisis particularizado de l'execució de la mesura privativa de llibertat

11. EL PROCÉS EN LA LORRPM

Anàlisi de la regulació i particularitats del procés penal juvenil

12. PROTECCIÓ CIVIL

Règim jurídic en matèria de protecció de menors

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	**60,00**

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	3,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	10,00
Estudi i treball autònom	45,00
Preparació de classes	28,00
Preparació d'activitats d'avaluació	4,00

Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	**90,00**

METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura Dret Penal de menors és una assignatura de 6 crèdits ECTS. Segons el protocol docent de la UV, això suposa dos sessions docents setmanals d'una hora i quaranta minuts més les activitats complementàries a desenrotllar al llarg del semestre.

Cada setmana es procurarà dedicar la primera sessió docent a la introducció teòrica de la matèria, que l'alumnat prèviament haurà preparat amb el material bibliogràfic a la seua disposició i el material que es depositarà en l'aula virtual per part del docent i la segona sessió a la realització d'activitats aplicades: revisió crítica de les notícies publicades en el fòrum, exposició i correcció de ponències, comentaris jurisprudencials, escrits d'al·legacions...

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Es podran realitzar alguna de les següents que es concretaran en l'annex del professorat corresponent

VISITA CENTRE SOCIOEDUCATIU

Es realitzarà una visita ***voluntària*** a un Centre socioeducatiu, depenent la seua realització de l'autorització de l'entitat pública i de les dates que s'acorden amb el Centre. La data s'anunciarà en l'aula virtual.

ASSISTÈNCIA A UN JUÍ DE MENORS

Visita voluntària a un juí de menors, devent els alumnes realitzar la tasca que s'establisca. S'informarà prèviament de les data i del contingut de la tasca en l'aula virtual.

SEMINARI

Es programarà com a activitat complementària un seminari multidisciplinari sobre el qual s'haurà de realitzar la tasca segons les instruccions prèviament publicades en l'aula virtual.

ACTIVITATS APLICADES

ELABORACIÓ DE TREBALLS EN GRUP

EXPOSICIÓ PONÈNCIES AMB LES CONCLUSIONS DEL TREBALL EN GRUP

CASOS PRÀCTICS: Comentaris jurisprudencials, resolució de casos segons l'esquema de l'escrit d'al·legacions...

PARTICIPACIÓ EN EL FÒRUM DE NOTÍCIES D'ACTUALITAT EN DRET DE MENORS

DEBATS EN CLASSE SOBRE LES NOTÍCIES PUBLICADES EN EL FÒRUM

VISIONAT I DEBAT SOBRE PEL·LÍCULES I DOCUMENTALS

;CIES PUBLICADES EN EL FÒRUM

VISIONAT I DEBAT SOBRE PEL·LÍCULES I DOCUMENTALS

LS

AVALUACIÓ

La qualificació de l'assignatura es determinarà a partir de les qualificacions obtingudes de l'avaluació contínua desenvolupada en cada grup, a la qual correspon un 30% de la qualificació final, i de la realització de la prova final en la dates fixades per la Facultat, a la qual correspon un 70% de la qualificació final.

Serà necessari obtenir una nota mínima d'aprovat en la prova final per a superar l'assignatura, amb independència de la nota obtinguda en l'avaluació contínua.

L'annex del professor detallarà les condicions de l'avaluació contínua i el caràcter oral o escrit de la prova final, així com si es realitzarà una prova parcial, de caràcter alliberador o no, en les dates fixades per la Facultat.

Els alumnes que no realitzen l'avaluació contínua es podran presentar a la prova final en primera convocatòria, i la nota obtinguda quedarà limitada al valor ponderat que aquesta prova té en la qualificació final (un 70%), de manera que, com a màxim, es podrà obtenir un 7 com a qualificació final.

En cas de suspendre la primera convocatòria, per a la segona convocatòria es conserva la qualificació

obtinguda en l'avaluació contínua. Si l'annex del professor preveu que hi haja alguna activitat com a recuperable, determinarà la forma d'obtenir la qualificació de la/s mateixa/s en segona convocatòria.

La Comissió acadèmica de Títol (CAT) de Criminologia va acordar l'adscripció dels cursos de competències informacionals Nivell Avançat a l'assignatura ¿Dret Penal de Menors¿ que s'impartix en el Grau en Criminologia i en el Doble Grau Dret i Criminologia, corresponent la seua avaluació al professorat que segons la distribució del POD impartix matèria en esta assignatura.

BIBLIOGRAFIA

- Referencia b1: L.O. 5/2000, REGULADORA DE LA RESPONSABILIDAD PENAL DE LOS MENORES
- Referencia b2: R.D. 1774/2004 Reglamento de la LO reguladora de la responsabilidad penal de los menores
- Referencia b3: LO 1/1996, DE PROTECCIÓN JURÍDICA DEL MENOR
- Referencia c1: Colás Turégano, A.: Derecho Penal de menores. Valencia, 2011
- Referencia c2: Cruz Blanca, Mª José: Derecho penal de menores: Ley orgánica 5/2000 reguladora de la responsabilidad penal de los menores. Madrid, 2002.
- Referencia c3: Díaz Maroto y Villarejo, J.: (Dir.): Comentarios a la Ley reguladora de la Responsabilidad penal de los menores. Cizur Menor, 2008
- Referencia c4: de Urbano Castrillo, E/ de la Rosa Cortina, J.M.: La responsabilidad penal de los menores, adaptada a la lo 8/2006, de 4 de diciembre Cizur Menor, 2007.
- Referencia c5: Dolz Lago, M. J.: Comentarios a la legislación penal de menores. Valencia, 2007.
- Referencia c6: Gómez Rivero, C. (coord). Comentarios a la ley penal del menor (Conforme a las reformas introducidas por la LO 8/2006), Madrid, 2007.
- Referencia c7: Landrove Díaz, G.: Introducción al Derecho penal de menores, 2ª, Valencia, 2007.
- Referencia c8: Ornosa Hernández, Mª R.: Comentarios a la ley orgánica 5/2000, de 12 de enero reguladora de la responsabilidad penal de los menores, 4ª ed., Barcelona, 2007.
- Referencia c9: VVAA: Legislación de menores en el siglo XXI: análisis del Derecho comparado. Estudios de Derecho Judicial nº 18. Madrid 2000
- Referencia c10: VVAA: Responsabilidad penal de los menores. Aspectos sustantivos y procesales. Cuadernos de Derecho Judicial, Madrid, 2001.
- Referencia c11: VVAA: Ley de responsabilidad penal de los menores. Situación actual. Cuadernos de Derecho Judicial, Madrid, 2005, nº 25.
- Referencia c12: Vázquez González, C/ Serrano Tárraga, M. D. (editores): Derecho Penal Juvenil, 2ª ed. Madrid, 2007.
- Referencia c13: Abadias Selma,Simon Castellanos, Cámara Arroyo (coord): Tratado sobre delincuencia juvenil y responsabilidad penal del menor. La Ley, 2021.
- Referencia c 14: Cardenal Montraveta, S.: La responsabilidad penal de los menores. Tirant lo Blanch, 2ª ed, 2022.
- Referencia c.15: Guardiola García, J. (coord.) Peligrosidad, sanción y educación. Veinte años de Ley Orgánica de Responsabilidad Penal de los Menores, Tirant lo Blanch, 2023
- Referencia c.16: Abadías Selma, A.; Cámara Arroyo, S. Delincuencia y violencia juvenil: tratamiento y fenomenología delictiva. La Ley, 2024.